

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ САДІВНИЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

В.С.Кушнірук, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

У статті викладено причини неефективної дії кредитного механізму на функціонування садівницьких підприємств регіону через оцінку їх фінансового стану.

В статье изложены причины неэффективного действия кредитного механизма на функционирование садоводческих предприятий региона через оценку их финансового состояния.

Постановка проблеми. Функціонування садівницьких підприємств в останні роки зазнає значного погіршення ведення галузі садівництва, що зумовлено поряд з іншими причинами недостатнім забезпеченням кредитними ресурсами для відновлення плодючих насаджень. Поруч із цим, нинішній кредитний механізм відносно сільськогосподарських товаровиробників діє неефективно. Все це спонукає до оцінки фінансового стану господарств, як потенційних позичальників, з метою визначення кредитоспроможності садівницьких підприємств регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням кредитних відносин сільськогосподарських товаровиробників із банками та оцінці їх фінансового стану присвячено праці В.Я.Дем'яненка, П.А.Лайка, Л.А.Лахтіонової, Ю.А.Лузана, П.Т.Саблука, І.І.Червена та інших. Між тим кризове становище в галузі садівництва потребує оцінки фінансового стану господарств та надання обґрунтованих пропозицій.

Формування цілей статті. Основною метою наукового дослідження є визначення причин неефективного кредитного механізму через оцінку фінансового стану садівницьких підприємств регіону.

Результати досліджень. Адекватна сформованій ситуації методика комплексної оцінки фінансового стану садівницьких підприємств, на нашу думку, повинна передбачати розгляд підприємства як системи, що функціонує в нестабільному економічному середовищі.

Дослідження фінансового стану садівницьких підприємств корпорації “Миколаївсадвинпром” проводилося на основі системи фінансових показників 8 господарств. Найважливішою характеристикою діяльності ринкових відносин прийнято вважати здатність сільськогосподарського підприємства виконати свої зобов'язання точно в момент настання строку платежів. Щоб визначити, чи зможе підприємство вчасно сплатити пред'явлені йому рахунки, в першу чергу необхідно провести оцінку ліквідності (табл. 1).

Таблиця 1

Показники ліквідності садівницьких підприємств корпорації "Миколаївсадвинпром"

Сільськогосподарські підприємства	Коефіцієнт абсолютної ліквідності		Коефіцієнт швидкої ліквідності		Коефіцієнт загальної ліквідності	
	На 1.01.05	На 1.01.06	На 1.01.05	На 1.01.06	На 1.01.05	На 1.01.06
ЗАСТ "Зоря Інгулу"	1,563	8,013	3,199	11,420	9,856	24,884
ВАТ "Зелений Гай"	0,004	0,008	0,161	0,174	1,183	1,255
ТОВ НТЦ "Лан"	0,004	0,004	0,813	0,628	2,421	2,855
ТОВ "Оксамит"	0,017	0,103	0,667	2,073	1,214	3,466
ВАТ "Радсад"	0,548	0,029	4,563	2,739	11,710	9,542
СЗАТ "Ольвія"	0,149	0,015	1,583	1,896	4,801	4,706
СЗАТ "Дніпро"	0,002	0,001	0,539	0,457	1,049	0,965
ВАТ "Підгур'ївське"	0,016	2,832	2,214	4,025	7,613	7,972

Відносні величини оцінки ліквідності пов'язані з оборотними коштами та можливістю оплати боргів в обумовлені строки. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Як видно з даних таблиці 1, найвище значення даного показника – в ЗАСТ “Зоря Інгулу” та ВАТ “Підгур'ївське”. В усіх останніх господарствах показник нижче нормативного рівня, що обумовлено недостатністю коштів для оплати всіх короткострокових зобов'язань і одночасного безперервного здійснення процесу виробництва.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховують як частку від ділення суми грошових коштів у касі, на поточному (валютному) та інших рахунках, цінних паперів і дебіторської заборгованості на суму короткострокових зобов'язань. Нормативне значення проміжного коефіцієнта ліквідності мають майже всі господарства, крім ВАТ “Зелений Гай” і СЗАТ “Дніпро”. Важливість оцінки ліквідності — в даному випадку полягає у тому, що цей показник характеризує певну частину поточних зобов'язань, яка може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, а й за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію, виконані роботи.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності повинно бути більшим за одиницю, адже після оплати боргів у підприємства мають залишатися оборотні активи в розмірах, необхідних для продовження безперебійної діяльності. Рівень даного коефіцієнта залежить від форм розрахунку за відпущену продукцію, від тривалості виробничого циклу, структури запасів товарно-матеріальних цінностей.

Оцінку фінансової стійкості садівницьких підприємств пропонується здійснювати за системою спеціально відібраних показників (табл. 2).

Таблиця 2

Показники фінансової стійкості садівницьких підприємств корпорації
“Миколаївсадвинпром”

Сільськогосподарські підприємства	Коефіцієнт автономії		Коефіцієнт фінансування		Коефіцієнт забезпечення власними засобами		Коефіцієнт фінансової стійкості	
	На 1.01.05	На 1.01.06	На 1.01.05	На 1.01.06	На 1.01.05	На 1.01.06	На 1.01.05	На 1.01.06
ЗАСТ "Зоря Інгулу"	0,429	0,464	1,327	1,156	8,856	23,884	0,966	0,987
ВАТ "Зелений Гай"	0,290	0,356	2,442	1,808	0,183	0,255	0,357	0,444
ТОВ НТЦ "Лан"	0,565	0,584	0,768	0,713	1,421	1,855	0,803	0,828
ТОВ "Оксамит"	0,509	0,662	0,961	0,511	0,214	2,466	0,509	0,793
ВАТ "Радсад"	0,821	0,788	0,219	0,269	10,710	8,542	0,968	0,963
СЗАТ "Ольвія"	0,746	0,753	0,339	0,329	3,801	3,706	0,965	0,954
СЗАТ "Дніпро"	0,499	0,450	1,006	1,220	0,049	-0,035	0,655	0,625
ВАТ "Підгур'ївське"	0,947	0,939	0,056	0,064	6,613	6,972	0,947	0,939

Як свідчать дані таблиці 2, коефіцієнт автономії менше нормативу в досліджуваних господарствах, крім ТОВ “Оксамит”, ВАТ “Радсад”, СЗАТ “Ольвія” і ВАТ “Підгур’ївське”, що зумовлено зменшенням частки власного капіталу в структурі майна.

Коефіцієнт фінансування характеризує, скільки залучених коштів припадає на одиницю власного капіталу і найбільший він — у ВАТ “Зелений Гай”.

Слід відмітити, що коефіцієнт фінансової стійкості, який показує частку стабільних джерел фінансування у загальних джерелах, відповідає нормативному значенню в більшості досліджуваних садівницьких підприємствах корпорації “Миколаївсадвинпром”, крім ВАТ “Зелений Гай” і СЗАТ “Дніпро”.

При оцінці фінансового стану потрібно проаналізувати показники фінансових результатів діяльності садівницьких підприємств (табл. 3).

Аналізуючи таблицю 3 слід зазначити, що найбільший валовий прибуток на 1 грн. витрат на виробництво і реалізацію отримано в ЗАСТ “Зоря Інгулу” (72 коп.) і СЗАТ “Ольвія” (60 коп.). На 1 грн. активів найбільше було отримано чистого прибутку в ТОВ “Оксамит” (29 коп.) і на другому місці ВАТ “Підгур’ївське” (11 коп.). В СЗАТ “Дніпро” за аналізований період загальний фінансовий результат діяльності був негативним (збитковим).

На останньому етапі оцінки фінансового стану слід проаналізувати склад кредиторської заборгованості садівницьких підприємств (табл. 4).

Таблиця 3

Показники фінансових результатів діяльності садівницьких підприємств корпорації "Миколаївсадвинпром" на 01.01.2006 року

Показники і порядок розрахунку	ЗАСТ "Зоря Інгулу"	ВАТ "Зелений Гай"	ТОВ НТЦ "Лан"	ТОВ "Оксамит"	ВАТ "Радсад"	СЗАТ "Ольвія"	СЗАТ "Дніпро"	ВАТ "Під- гур'ївське"
1. Валовий прибуток (збиток) від реалізації, тис. грн. (ф. 2, код 050);	2730,5	6995,5	1111,5	538,4	4463,8	5325,2	-17,1	607,0
2. Собівартість реалізованої продукції тис. грн. (ф. 2, код 040);	3808,8	44430,1	3808,2	1796,8	10916,2	8806,6	2543,6	2219,0
3. Чистий прибуток (збиток), тис. грн. (ф. 2, код 220);	1340,4	1696,0	42,7	544,4	1730,0	3281,0	-542,5	600,0
4. Середньорічна сума активів, тис. грн.	12985,9	79467,2	6053,0	1884,5	36534,2	67763,9	10457,4	5615,0
5. Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн.	5818,4	25527,8	3477,5	1120,7	29349,8	50846,1	4963,1	5294,5
6. Коефіцієнт рентабельності продукції (р. 1/р. 2);	0,717	0,157	0,292	0,299	0,409	0,605	-0,008	0,274
7. Коефіцієнт рентабельності капіталу (р. 3/р. 4);	0,103	0,021	0,007	0,289	0,047	0,048	-0,052	0,107
8. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (р. 3/р. 5)	0,230	0,066	0,012	0,486	0,059	0,065	-0,109	0,113

**Склад кредиторської заборгованості садівницьких підприємств
корпорації "Миколаївсадвинпром" (тис. грн.)**

Види зобов'язань	ЗАСТ "Зоря Інгулу"		БАТ "Зелений Гай"		ТОВ "Оксамит"		БАТ "Радсад"		БАТ "Під- гур'ївське"	
	На	На	На	На	На	На	На	На	На	На
Довгострокові зобов'язання	1,01,05	1,01,06	1,01,05	1,01,06	1,01,05	1,01,06	1,01,05	1,01,06	1,01,05	1,01,06
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	401,0	279,3	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	-	997,2	1868,6	386,7	155,6	-	325,0	-	-
Поточні зобов'язання за розрахунками:	302,4	47,8	19156,7	19871,8	32,6	242,0	715,0	439,3	137,0	298,0
з держаних авансів	-	-	33396,7	18189,2	39,9	-	-	-	30,0	14,0
з бюджетом	30,0	14,9	467,4	1071,6	236,8	-	127,0	18,2	-	-
зі страхування	5,5	12,9	9,0	39,5	1,7	3,0	-	103,0	-	5,0
з оплати праці	66,3	89,6	181,4	242,5	31,7	32,9	183,0	323,4	63,0	54,0
з учасниками	1,1	1,0	128,6	61,1	-	-	79,0	206,2	8,0	9,0
Інші поточні зобов'язання	3,1	19,0	7,5	49,1	86,0	2,7	-	-	10,0	13,0
Поточна кредиторська заборгованість, всього	408,4	185,2	54344,5	41393,4	815,4	436,2	1104,0	1415,1	248,0	393,0

Аналізуючи дані таблиці 4, слід відмітити, що протягом 2005 року найшвидшими темпами зросли зобов'язання у ВАТ “Зелений Гай”, зокрема з короткострокових кредитів банків на 871,4 тис. грн., з кредиторської заборгованості за товари, роботи послуги на 715,1 тис. грн., з бюджетом на 604,2 тис. грн., з оплати праці на 61,1 тис. грн. Зменшення відбулося з поточних зобов'язань з одержаних авансів на 15,2 млн. грн.

Все це говорить про те, що ефективне функціонування садівницьких підприємств неможливо без удосконалення кредитного механізму, через пільгове кредитування з річною відсотковою ставкою до 7% з моменту настання плодоносного віку насаджень.

Висновок. Отже, у результаті дослідження виявлено, що садівницькі підприємства корпорації “Миколаївсадвинпром” мають задовільний фінансовий стан, на що вказують показники ліквідності і фінансової стійкості. Щодо фінансових результатів діяльності, то показники дуже низькі, що обумовлено високою собівартістю реалізованої продукції і це є перешкодою стабільного відтворення виробництва. Із вище викладеного випливає, що садівницькі господарства потребують фінансового оздоровлення через пільгове кредитування, введення державного страхування плодкових насаджень, встановлення державного замовлення на плодovu продукцію та збереження 1% збору на розвиток садівництва, виноградарства та хмелярства для ефективного ведення галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку (доповідь) // Економіка АПК. - 2007. - №5. - С. 4-13.
2. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005. - 365 с.
3. Лузан Ю.Я. Фінансовий стан агропромислового виробництва в Україні та шляхи його удосконалення // Економіка АПК. - 2007. - №5. - С. 14-18.
4. Червен І.І., Кушнір І.В. Методичні підходи до фінансової характеристики господарств району // Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2006. - Випуск 4(38). - С. 10-15.